הסיגד לכולם

דף עבודה • חט״ב • רגיל

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

- חלק א׳ – קוראים 📖
- חלק ב׳ – מתרגלים ✏️
- חלק ג׳ – מדברים וכותבים 🗣️

חלק א' – קוראים 📖

קראו את הטקסטים. סמנו מילים חדשות.

🌾 חג של השתחוות וברית

בכל שנה, בכ"ט בחשון, חוגגת קהילת ביתא ישראל – יהודי אתיופיה – את חג הסיגד. החג חל חמישים יום אחרי יום הכיפורים, אם סופרים את יום הכיפורים כיום הראשון. כך הוא נקשר אל ימי התשובה של הסתיו וממשיך אותם.

השם "סיגד" בא משורש שפירושו השתחוות, סגידה. זהו יום של צום, של תפילה ושל התבוננות פנימית. בני הקהילה מספרים שבחג הם מחדשים את הברית בין העם לבין האל ולבין התורה. הם מקבלים על עצמם שוב לשמור על המצוות ועל הערכים.

לפי המסורת, החג קשור לסיפור מימי עזרא ונחמיה: אחרי השיבה מגלות בבל התאסף העם בירושלים, שמע את קריאת התורה וחידש את הברית. גם בסיגד הקהילה כולה מתכנסת, מקשיבה לתורה ומתחייבת מחדש.

זהו אפוא חג שמחבר בין עבר רחוק לבין הווה, בין יחיד לבין קהילה, ובין זיכרון לבין תקווה.

⛰️ העלייה אל ההר

באתיופיה, בבוקר החג, יצאו בני הקהילה מן הכפרים כשהם לבושים בבגדים לבנים ונקיים. הם עלו יחד אל פסגת הר גבוה שנבחר מראש. לפי המסורת, ההר מסמל את הר סיני, שעליו ניתנה התורה. העלייה הייתה ארוכה ומעייפת, אך איש לא עלה לבד.

יש שנשאו אבן על ראשם בזמן העלייה, כסימן של ענווה ושל חרטה. בראש התהלוכה צעדו הקסים, מנהיגיה הרוחניים של הקהילה. בידיהם החזיקו את האורית – ספרי התורה הכתובים בגעז, שפה עתיקה שרק מעטים הבינו.

על ההר קראו הקסים קטעים מן האורית ותרגמו אותם לאמהרית, השפה המדוברת, כדי שכל המתפללים יבינו. הקהל צם, התפלל וביקש סליחה.

במרכז התפילה עמד הגעגוע לירושלים. דורות רבים חיו הרחק ממנה, אך לא שכחו אותה. בסוף התפילה הם אמרו יחד "בשנה הבאה בירושלים". אחר הצהריים ירדו מן ההר, שברו את הצום בסעודה וחגגו בריקודים ובשירה.

🕊️ חג של כל ישראל

כיום רוב בני הקהילה חיים בישראל, והחלום שליווה דורות התגשם עבור רבים. החג לא נעלם עם העלייה; הוא קיבל צורה חדשה. בכל שנה מתכנסים רבים על טיילת גבוהה בירושלים, שממנה נשקף נוף העיר. הקסים עומדים בבגדיהם הלבנים, מעליהם מטריות צבעוניות, והקהל מתפלל איתם.

סיגד הוא היום חג רשמי של מדינת ישראל, ומי שאינו בן הקהילה מוזמן גם הוא להכיר אותו ולהשתתף בו. בכיתות, בקהילות ובמשפחות לומדים על המסורת, מקשיבים לסיפורים ושואלים שאלות.

החג מזמין את כולנו לחשוב על כמה ערכים חשובים. הראשון הוא קהילה: כוחה של קבוצה שעומדת יחד. השני הוא זיכרון: שמירה על מסורת גם במקום חדש. השלישי הוא כבוד: הקשבה לסיפור של האחר. והרביעי הוא תקווה: אמונה שגם חלום רחוק יכול להתגשם. אולי זו הסיבה שחג קטן יחסית הפך לחג של כולנו.

חלק ב׳ – מתרגלים ✏️

1. תמונה ומילה

כתבו את המילה הנכונה ליד כל תמונה.

מילים: אורית • אבן • ברית • טיילת • סעודה • השתחוות • מטרייה • פסגה

תמונה	המילה	תמונה	המילה
⛰️		📜	
🤝		🪨	
⛱️		🍽️	
🍲		🏙️	

2. השלימו

מַחְסַן מִלִּים: ענווה • געז • אמהרית • סיני • עזרא • ברית • חמישים • טיילת

1. סיגד חל _____ יום אחרי יום הכיפורים.
2. בחג מחדשים את ה_____ בין העם לבין התורה.
3. לפי המסורת, החג קשור לחידוש הברית בימי _____ ונחמיה.
4. ההר מסמל את הר _____.
5. היו שנשאו אבן על ראשם כסימן של _____.
6. האורית כתובה ב_____, שפה עתיקה.
7. הקסים תרגמו את הקריאה ל_____ כדי שכולם יבינו.
8. כיום מתכנסים על _____ גבוהה בירושלים.

3. הבנת הנקרא – הקיפו

1. מדוע נבחר דווקא הר גבוה לתפילה?

(א) כי שם היה קריר יותר (ב) כי ההר מסמל את הר סיני ואת קבלת התורה

(ג) כי לא היה מקום בכפר (ד) כי כך ראו טוב יותר את השוק

2. מה אפשר להסיק מכך שהקסים תרגמו את האורית לאמהרית?

(א) שהם רצו לקצר את התפילה (ב) שגעז נשכחה לגמרי

(ג) שהיה חשוב להם שכל אחד ואחת יבינו את הדברים (ד) שהאורית נכתבה באמהרית

3. מה מסמלת האבן שנשאו חלק מן העולים להר?

(א) ענווה וחרטה (ב) כוח וגבורה (ג) עושר (ד) בניית בית

4. מה הקשר בין סיגד לבין יום הכיפורים?

א) אין קשר בין החגים ב) שניהם חלים באביב ג) סיגד חל לפני יום הכיפורים

ד) סיגד חל חמישים יום אחריו וממשיך את ימי התשובה

5. מה מלמד המשפט "החג לא נעלם עם העלייה; הוא קיבל צורה חדשה"?

א) שהחג בוטל ב) שמסורת יכולה להשתנות ולהמשיך לחיות במקום חדש

ג) שחוגגים אותו רק באתיופיה ד) שאין בו עוד תפילה

6. איזה ערך מתאר המשפט "הקשבה לסיפור של האחר"?

א) קהילה ב) זיכרון ג) כבוד ד) תקווה

7. מה דומה בין הסיפור על עזרא ונחמיה לבין חג הסיגד, לפי המסורת?

א) בשניהם העם מתאסף, שומע את התורה ומחדש ברית ב) בשניהם יש מסע בים

ג) בשניהם חוגגים בחורף ד) בשניהם אין תפילה

8. מדוע, לדעת הכותבים, הפך סיגד לחג של כולנו?

א) כי הוא חג ארוך ב) כי יש בו אוכל מיוחד ג) כי חובה לחגוג אותו

ד) כי הערכים שלו – קהילה, זיכרון, כבוד ותקווה – שייכים לכולם

4. בונים משפט

סדרו את המילים וכתבו משפט.

1. הכיפורים / אחרי / חמישים / חל / יום / סיגד / יום (מתי חל החג?)

2. ותרגמו / מן / לאמהרית / הקסים / קראו / האורית (מה עשו הקסים על ההר?)

3. המסורת / מסמל / סיני / את / ההר / הר / לפי (התחילו ב"לפי")

4. העם / הברית / את / בחג / לתורה / מחדשים / בין (מה מחדשים בחג?)

5. רחוק / חלום / יכול / גם / להתגשם (משפט של תקווה)

6. צורה / קיבלה / בירושלים / חדשה / המסורת (מה קרה לחג אחרי העלייה?)

---

5. דקדוק

חלקי הדיבר

כל מילה במשפט שייכת לחלק דיבר: שם עצם (מי? מה?), פועל (מה עושים?), שם תואר (איזה? איזו?), מילת יחס (ב, על, אל, עם...).

1. במשפט "הקהל עלה אל הפסגה" המילה "פסגה" היא ___.

א) שם עצם ב) פועל ג) שם תואר

2. במשפט "הקסים קראו מן האורית" המילה "קראו" היא ___.

א) שם עצם ב) פועל ג) מילת יחס

3. במשפט "הם לבשו בגדים לבנים" המילה "לבנים" היא ___.

א) פועל ב) מילת יחס ג) שם תואר

4. במשפט "הם התפללו על ההר" המילה "על" היא ___.

א) מילת יחס ב) שם עצם ג) שם תואר

5. במשפט "הגעגוע לירושלים לא נחלש" המילה "געגוע" היא ___.

א) פועל ב) שם עצם ג) שם תואר

6. במשפט "זו הייתה עלייה ארוכה" המילה "ארוכה" היא ___.

א) מילת יחס ב) פועל ג) שם תואר

שם עצם ושם תואר – התאמה

שם התואר מתאים לשם העצם במין (זכר/נקבה), במספר (יחיד/רבים) וביידוע (ה הידיעה): הר גבוה, טיילת גבוהה, ההרים הגבוהים.

1. מטריות ___

א) צבעוני ב) צבעונית ג) צבעוניות

2. שפה ___

א) עתיקה ב) עתיק ג) עתיקים

3. הבגדים ___

א) לבנים ב) הלבנים ג) הלבנות

4. מנהיגים ___

א) רוחני ב) רוחנית ג) רוחניים

5. הברית ___

א) החדשה ב) חדשה ג) החדש

6. געגוע ___

א) עמוקה ב) עמוק ג) עמוקות

סמיכות ושייכות

סמיכות מחברת שני שמות לצירוף אחד, והה' באה לפני המילה השנייה: ספרי התורה, ראש ההר. שייכות אפשר לכתוב במילה "של" או בכינוי חבור: הבגדים שלהם = בגדיהם.

1. הספרים של התורה = ___ התורה

א) ספרי ב) הספרי ג) ספרים

2. הראש של ההר = ___ ההר

א) הראש ב) ראש ג) ראשי

3. הבגדים שלהם = ___

א) בגדו ב) בגדיה ג) בגדיהם

4. המנהיגים של הקהילה = ___ הקהילה

א) מנהיגי ב) מנהיגים ג) המנהיגי

5. התפילה שלה = ___

א) תפילתו ב) תפילתה ג) תפילתם

6. הנוף של העיר = ___

א) הנוף העיר ב) נופי העירה ג) נוף העיר

פסקת טיעון

האם כדאי שכל כיתה תקבע לעצמה פעם בשנה "יום של חידוש ברית" – יום שבו מתחייבים מחדש לערכים משותפים? כתבו פסקת טיעון של 8–10 שורות עם דוגמה מחיי הכיתה או מחיי היום־יום.

1. טענה: משפט פתיחה ברור שמציג את עמדתכם ("לדעתי כדאי / לא כדאי...").
2. נימוק: הסבירו למה, בעזרת מילות סיבה כמו משום ש..., מפני ש..., כיוון ש....
3. דוגמה: הביאו מקרה מוחשי מן הכיתה, מן השכונה או מן הטקסט על סיגד שמחזק את הנימוק.
4. סיכום: חזרו על הטענה במילים אחרות והוסיפו מסקנה או הצעה ("לכן...", "לסיכום...").

חלק ג׳ – מדברים וכותבים 🗣️

💬 ביטויים מהחג

ביטוי	מה זה?
חידוש ברית	התחייבות מחודשת לערכים ולקשר – מרכז החג.
בשנה הבאה בירושלים	ביטוי של תקווה וגעגוע, נאמר בסוף התפילה.
כיסופים	געגועים עזים, לרוב למקום או לחלום. מילה חגיגית מ"געגוע".
לשבור את הצום	לאכול בפעם הראשונה בסוף יום צום.
חג סיגד שמח!	ברכה לחברים ולשכנים ביום החג.
ענווה	צניעות, הכרה בכך שאיננו במרכז. האבן על הראש סימלה אותה.
מנהיגות רוחנית	מנהיגות של ערכים ותורה, כמו של הקסים – לא של כוח.

✍️ מה אני לוקח/ת מן החג

כתבו פסקה של 6–8 שורות: איזה ערך מן החג – קהילה, זיכרון, כבוד או תקווה – קרוב אליכם, ולמה. אפשר לכתוב על עצמכם, על הכיתה או על דמות דמיונית. השיתוף רשות.

פתיחות: הערך שהכי קרוב אליי בחג הסיגד הוא… / הוא חשוב לי משום ש… / אני רואה אותו בחיי היום־יום כאשר… / מקום או אדם שאני מתגעגע/ת אליו הוא… / מן הקסים אפשר ללמוד ש… / בכיתה שלנו אפשר לחדש "ברית" כאשר…

מילים שיעזרו: קהילה • זיכרון • כבוד • תקווה • ברית • ענווה • געגוע • כיסופים • מסורת • הקשבה • ביחד • התחדשות

כרטיס יציאה

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

1. מושג אחד מן השיעור ומה פירושו: ...

2. דוגמה לציורף סמיכות מן הטקסט: ...

3. ערך אחד מן החג שהייתי רוצה לראות יותר בכיתה שלנו, ולמה: ...

איך הרגשת? 😀 🙂 🤔